VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Lapsibudjetointi v. 2022 talousarvioesityksessä

Piia Pekola / Budjettiosasto
3.3.2023
Valtiovarainvaliokunta, kunta- ja terveysjaosto

Ilmiöpohjainen budjetointi hallitusohjelmassa

1. Ilmiöpohjaista budjetointia ja erityisesti kestävän kehityksen budjetointia kehitetään valtiovarainministeriön julkaiseman työryhmäraportin esitysten pohjalta.
2. Hallitus sitoutuu sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseen muun muassa talousarvioprosessissa ja kaikissa keskeisissä uudistuksissa.
3. Hallitus sitoutuu arvioimaan päätösten lapsivaikutuksia, **edistämään lapsibudjetointia**, lasten hyvinvoinnin tietopohjan vahvistamista sekä lasten ja nuorten osallisuutta.

Lapsibudjetoinnin kehittäminen

- Valtioneuvoston kanslia asetti lapsibudjetointia koskevan työryhmän ajalle 28.12.2020-31.5.2021
- Tehtävänä oli mm.
  - Valmistella konkreettinen esitys siitä, miten lapsistrategian lapsibudjetointiosio otetaan käyttöön valtion talousarvioprosessissa, tavoitteena pilotointi v. 2022 talousarvioesityksessä (TAE) ja vakiinnuttaminen v. 2023 TAE:ssa
  - Tehdä jatkotyötä varten ehdotus siitä, miten valtio voi edistää lapsiin kohdistuvien menojen kokonaisuuden saamista näkyväksi kunta-hyvinvointialue- valtio –kokonaisuudessa sekä kannustaa eri toimenpidevaihtoehtojen lapsivaikutusten arviointiin tukemaan valtioneuvoston, hyvinvointialueiden ja kuntien päätöksentekoa 1.1.2023 jälkeen
- Työryhmä järjesti sidosryhmille neljä kuulemistilaisuutta ja hyödynsi myös muita asiantuntijoita.

Lapsibudjetointia kehittäneen työryhmän ehdotukset

- Työryhmän ehdotukset ovat seuraavat:
  - 1) Lapsibudjetointia pilotoidaan valtion v. 2022 TAE:ssa työryhmän ehdottaman mallin mukaisesti
    - Vakiinnuttaminen v. 2023 TAE:ssa
  - 2) Lapsivaikutusten arviointi toteutetaan hallituskausittain osana lapsistrategian toimeenpanoa
  - 3) Kuntien ja hyvinvointialueiden (hv-alue) lapsiin ja nuoriin kohdistamien määrärahojen (ns. toteumatietojen) seurantaa ja raportointia kehitetään eri ministeriöiden ja keskeisten virastojen kanssa yhteistyössä, erillisessä hankkeessa sote-uudistuksen jälkeen
  - 4) Kuntien ja hv-alueiden oma lapsibudjetointityö toteutetaan vapaaehtoisuuden pohjalta, alueiden perustamisen ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisvastuun siirtymisen jälkeen

Lapsibudjetoinnin pilotointi (1/3)

- TAE22 yleisperusteluissa yhteenvetotarkastelu välittömästi alle 18-v. lapsiin sekä selkeästi perheisiin kohdistuvista valtion talousarvion menoista sekä verotuksen kysymyksistä.
- Lähtökohtana ns. budjetista-budjettiin -kuvaus eli kuvataan TA 2020, TA 2021 ja TAE 2022 –tiedot
- Tarkastelussa huomioidaan välittömästi lapsiin ja perheisiin kohdistuvat lakisääteiset, vakiintuneet harkinnanvaraiset ja muut harkinnanvaraiset menot.
  - Epäsuorasti tai välillisesti kohdistuvia menoja ei huomioida, koska ko. menoarviot eivät tosiallisesti kuvaa lapsiin kohdistuvia menopäätöksiä.
    - Laskennallisesta tarkastelusta ei voi tehdä lapsi-ikäluokan määrärahatasoon liittyviä johtopäätöksiä.

Lapsibudjetoinnin pilotointi (2/3)

- TAE:n määrärahat lapsi-ikäluokan palveluihin ovat lähes kokonaisuudessaan kasvatuksen ja opetuksen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden määrärahoja.
- Etuuksien rahoitus on ensisijaisesti sosiaaliturvaan liittyviä tulonsiirtoa.
- Merkittävä osa lasten ja nuorten palveluihin kohdistuvista määrärahoista ohjautuu kuntiin peruspalvelujen valtionosuuden kautta.
- Mukana myös ns. ilmiön ilmiön -tarkastelu eli erityistarkastelu tietyn hallituksen painopisteen mukaan
  - Pilotissa yhdenvertaisten mahdollisuuksien varmistamiseen ja haavoittuvassa asemassa olevien lasten tukemiseen
    - Haasteet: Ikävät ongelmat eivät noudata hallituskausittaisia aikarajoja tai tiettyjä ikärajoja

Lapsibudjetoinnin pilotointi (3/3)

- TAE:ssa suoraan lapsi-ikäryhmään tai lapsiperheisiin kohdistuu lakisääteisiä ja harkinnanvaraisia määrärahoja yhteensä n. 7 mrd. euroa.
  - Näistä hieman alle 2,7 mrd. euroa on laskennallisesti arvioitu olevan lapsi-ikäryhmään kohdistuvaa peruspalvelujen valtionosuutta.
  - Yhdenvertaisten mahdollisuuksien vahvistamiseen ja haavoittuvassa asemassa olevien lasten tukemiseen (työryhmän ehdotuksessa syrjäytymisen ehkäisy) kokonaisuudesta kohdistuu 378 milj. euroa.
- Verotuksen osalta ei esitetä suoraan lapsiin tai lapsiperheisiin kohdistettuja veromuutoksia.
  - Veroperustemuutoksiin kuitenkin sisältyy mm. kotitalousvähennyksen korottaminen, mikä tukee myös lapsiperheitä.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!